

I 1995 besøgte Folkebladet Jenny Kammergaard i København. Da var hun ved at pakke sine mange præmier sammen, så de kunne overdrages til Horsens Idrætsarkiv. For tre år siden blev en ny vej i Horsens opkaldt efter hende, og derfor har en læser foreslået, at en mindesten, som i mange år har stået under beskyttende tag på et lager i Vejle, bliver sat op ved den nye vej. Arkivfoto

FAKTA

JENNY KAMMERGAARD

Var især kendt som langdistancesvømmer og svømmede i 1936 de 18 km fra Snaptun til Horsens.

Senere svømmede hun over Kattegat, Den engelske Kanal, fra Læsø til Frederikshavn og 75 km i Gudenåen.

I 1938 svømmede hun fra Gedser til Warnemünde. På grund af strømforhold endte turen med at blive 110 km, og det er stadig længderekord for dansk svømning.

Jenny Kammergaard blev født i Horsens i 1918 og døde i 1997 i København.

WIKIPEDIA

Læsere: Stil Jenny Kammergaards mindesten op ved havnen

I årevis har den mindesten, som en bro-lægger lavede for at ære svømmeren Jenny Kammergaard, stået i et depot i Vejle. Men når nu Horsens Kommune har opkaldt en vej efter svømmeren, hvorfor så ikke finde mindestenen frem igen, opfordrer en læser. Ikke en tosset ide, svarer borgmesteren.

Birgitte Avness
ba@hsfo.dk

HORSENS: Da Horsens Kommune i 2018 besluttede sig for at opkalde en vej ved havnen efter svømmeren Jenny Kammergaard, var det for at hædre den horsensianske svømmer, der blandt andet svømmede over Kattegat og Den engelske kanal.

Jan Østergaard Andersen fra Horsens er klar til at gå skridtet videre.

Han undrer sig over, hvorfor den mindesten, som stenhuggeren Bastian lavede, da Kammergaard i 1937 krydsede Kattegat, ikke bliver stillet op ved havnen, når nu området bærer hendes navn.

- Der er lavet trapper ned til vandet, og der er en plads. Det kunne være det perfekte sted for den at stå, siger Jan Østergaard Andersen.

God ide

Gunner Lindkær Knudsen fra Horsens Idrætsarkiv er helt med på ideen.

- Den sten har jeg selv prøvet at få frem igen. Det er helt oplagt. Der skal ofres noget på, at den kan bevares, men jeg kan kun bakke forslaget op. Jeg får også af og til henvendelser fra folk, der spørger til mindestenen. Den har haft en mærkværdig historie, fortæller Gunner Lindkær Knudsen.

Han har fået oplyst, at stenen befinder sig i Horsens Museums depot i Vejle.

- Men det er da dumt, at den ligger på et depot, påpeger han.

Skrobelig og porøs

Mindestenen er ganske rigtig på depot i Vejle.

Her har den været siden omkring 2010 som en del af Horsens Museums samling i et luftstyret rum under de al-

lerbedste forhold, oplyser Merete Bøge Pedersen, museumschef for Museum Horsens.

Hun synes også, at det i princippet er en god ide at få stenen frem i lyset igen. Der er bare ét problem.

- Den er i en rigtig dårlig forfatning. Vi har haft en konservator til at undersøge stenen, og af konserveringsrapporten frarådes det bestemt og udtrykkeligt, at den kommer ud igen. Det kan den ikke holde til. Den er svært medtaget og vil gå endnu mere i opløsning, hvis den kommer ud, fortæller Merete Bøge Pedersen og uddyber, at det blandt andet er mørtlen, der holder på mosaikstenene, der har slået revner. Sten er faldet af, og den øverste flade på mindestenen er porøs og sart.

- Men det er en fin genstand, som har en rigtig fin historie, og som er udført af en lokal håndværker. På alle måder er det en enorm spændende historie om en meget spændende kvinde fra Horsens. Det ville være rart at få den ud til glæde for flest mulig. Det synes jeg også.

Kan laves, men det koster

Selvom konservatoren har frarådet, at stenen kommer ud, fremgår det også af hans rapport, at det er muligt at udbedre skaderne. Men det

STIL DIT
SPØRSMÅL

VI FINDER SVAR

VI SKRIVER ARTIKEL

FAKTA

SPØRG REDAKTIONEN

Har du et spørgsmål eller en undren, som du gerne vil have Horsens Folkeblad til at undersøge?

Send det til os via spørgeboksen på spoerg.hsfo.dk. Så er du med til at præge, hvad avisen går i dybden med.

Folkebladet vil jævnligt kigge på spørgsmålene. Hvis der kommer mange, vil vi vælge en række spørgsmål ud og lade læserne stemme på, hvilket af de udvalgte spørgsmål vi skal gå i dybden med.

FAKTA

DAGENS SPØRGER

Jan Østergaard Andersen har stillet spørgsmålet:

"Mindestenen som bro-lægger Bastian Nielsen lavede til minde om Jenny Kammergaards bedrifter. Som er blevet flyttet flere gange og sidst stod foran svømmehallen i 1990. Mon der er nogen grund til, den ikke bliver stillet op nede på havnen, når der nu er en vej bærende samme navn?"

koster...

- Vi skal sikre os, at den som museumsgenstand kan bevares for evig. Hvis vi skulle stå på mål for, at den skal

ud og stadig være en museumsgenstand, ville der være en masse hensyn, vi som fagfolk skulle gå med. Det bliver en meget, meget dyr affære

og ikke noget, museet ville kunne gøre eller har penge til, siger museumschefen og peger på nogle af de mange hensyn, der i givet fald ville skulle tages.

Dels skulle der bruges masser af konservator-timer på restaurering. Formentlig ville den skulle stå i en glasoverdækning ligesom Jelling-stenene, hvilket igen ville kræve overvågning og vedligeholdelse. Og så skal den hentes og bringes, og det er heller ikke en nem opgave med en sten, der vejer op mod et ton.

- Det er en interessant tanke, hvis den kunne komme ud til glæde for byens borgere. Men det kræver mange penge, konstaterer museumschefen.

Borgmester griber bolden

Kunne det være en opgave for kommunen?

Det er borgmester Peter Sørensens (S) ikke umiddelbart afvisende over for.

- Jeg kan godt huske, da mindestenen stod ved Forum Horsens, og jeg synes, det lyder fantastisk historie. Jeg synes, at vi skal få nogle tal på bordet og finde ud af, om det ikke er den ære, vi skal vise, hvis

Flere versioner af mindestenens historie

Den blev lavet, gravet ned, fundet frem igen og står nu på depot. Så meget ligger klart i fortællingen om Jenny Kammersgaards mindesten. Men hvad der er sket undervejs i stenens omblæste historie, er der flere bud på. Her er historierne om mindestenen.

Birgitte Avness
ba@hsfo.dk

HORSENS: Dette skulle egentlig bare være en kort faktaboks om Jenny Kammersgaards mindesten.

Men som det ofte viser sig, når man graver i historien, er det ikke altid let at få et klart og entydigt billede.

Tilgængelige oplysninger baserer sig tit på gamle erindringer og genfortællinger af noget, som nogle har hørt fra andre. Sådan er det også med historien om Jenny Kammersgaards mindesten.

Der er forskellige bud på stenens herkomst og videre færd. Et kig i Horsens Folkeblads egne arkiver har ikke bidraget mindre til forvirringen - godt hjulpet på vej af personer, der gennem tiden har kontakttet avisen med deres viden om mindestenen.

1 HYLDEST TIL JENNY

Det ligger fast, at brolægger og stenhugger Hans Peter Haabengaard Nielsen fra Horsens, i daglig tale kaldet Bastian, er ophavsmand til stenen, som han lavede i begejstring over Jenny Kammersgaards bedrift, da hun i 1937 svømmede over Kattegat.

De mosaiksten, der pryder mindestenen, er sten, han fandt ved Horsens Fjord, og som han huggede ud i forskellige faconer og satte sammen.

Arbejdet udførte han i sin fritid på Horsens Kommunes oplagsplads på hjørnet af Høegh Guldbergs Gade og Jyllandsgade. Her fik stenen sin første placering, da den var færdig.

Mindestenen viser blandt andet Jenny Kammersgaards rute over Kattegat og er påført teksten: "Jenny Kammersgaard - mod og vilje - dag og nat - med svømmetag over Kattegat."

Herfra er der forskellige udlægninger af, hvad der videre skete med mindestenen.

2 BARNEBARNETS FORTÆLLING

Frank Larsen fra Aalborg er barnebarn til Bastian.

Fra sin mor Anna Larsen, datter af Bastian, har han fået fortalt, at det var stenhuggerens hensigt, at mindeste-

nen skulle stå i Grenå. Det var der, Jenny Kammersgaard kom i land, da hun svømmede over Kattegat fra Sjællands Odde.

Grenå Kommune betaktede sig imidlertid og afviste gaven. Hvorfor ved Frank Larsen ikke, men i et brev af en ukendt skribent, som Horsens Idrætsarkiv er i besiddelse af, fremgår det, at Grenå Kommune ikke fandt, at mindestenen var præsentabel nok.

Bastian forsøgte herefter at få Horsens Kommune til at finde en egnet placering, men det trak ud i evigheder.

Så han blev meget gal, for det kunne han godt blive. Til sidst blev han så gal, at han gravede stenen ned, fortæller Frank Larsen.

Med til at skubbe til beslutningen var rygter om, at Jenny Kammersgaard sympatiserede med tyskerne. Da rygterne kom Bastian for øre, gav det skubbet til, at han gravede stenen ned.

Så skulle den bare væk. Det er, hvad min mor har fortalt, siger Frank Larsen, der også er ophavsmand til detaljen om, at mosaikstenene er fundet ved fjorden.

3 REJST I MINDELUND

Gunner Linkær Knudsen fra Horsens Idrætsarkiv har stykket en anden historie sammen efter timers granskning i annalerne.

Han skriver, at stenen omkring 1941 blev flyttet fra oplagspladsen på Høegh Guldbergs Gade til Falstersgade, hvor skorstensfejermester Peter M. Olesen havde omdannet sin kolonihave til en eventyrpark kaldet Mindelunden.

Skorstensfejeren satte stenen op, og den pyntede frem til hans død i 1948.

Kolonihaven skiftede ejer, og mindestenen blev overtaget af den nye ejer, hvorefter den forsvandt.

4 STOD I LÆGENS HAVE

I en artikel i Horsens Folkeblad fra 14. juli 1962 kan man læse en helt tredje version.

Her fremgår det, at en Egon Nielsen fra Spedalsø har henvendt sig til avisen og fortæller, at mindestenen oprindeligt var tænkt opstillet i en mindelund i Dagnæs, hvor Jenny Kammersgaard kom fra.

Gaven blev dog afslået, og

Jenny Kammersgaard i 1936, da hun netop er kommet i land efter at have svømmet fra Langeland til Korsør. Det gjorde hende til æresmedlem i Horsens Svømme og Gymnastik Forening. Mindestenen til ære for hende blev lavet efter hendes svømmetur over Kattegat i 1937. Foto fra Horsens Idrætsarkiv

i stedet overtog en læge ved navn Krøldrup mindestenen, som han lod rejse i sin have ved Langelandsgade.

Her stod den i mange år i en lille mindelund, men efter Krøldrups død fik den lov at synke i grus. Eller rettere, som der står i artiklen: Mindestenen forsvandt i et hul i jorden, som opstod under en af de mange oversvømmelser i den sydlige bydel.

5 FRU PETERSENS INPUT

1. juli 1972 bringer Horsens Folkeblad en ny historie efter en henvendelse fra fru Petersen fra Sjællandsgade.

Hun mener at vide, at hendes version af historien er den rigtige, konstaterer avisen.

"Historien om mindestenen for Jenny Kammersgaards Kattegatsvømming i 1937 har fået endnu en variant, så man nu næsten ikke ved, hvad man skal tro. Det er ved at blive den store søslange om igen", indleder avisen artiklen.

Fru Petersen var barnebarn af skorstensfejermester Peter Olesen, og hun fortæller, at mindestenen stod i bedstefarens kolonihave - på hjørnet mellem Lollandsgade og Langelandsgade - fra den dag, den blev lavet.

"Læge Krøldrup, som påstås at have købt stenen, havde ganske vist en have lige i nærheden, men jeg tvivler stærkt på, at hans navn kan sættes i forbindelse med stenen", påpeger fru Peter-

sen.

Hun husker, skriver hun i brevet, at kolonihaven blev ryddet efter bedstefarens død, og mindestenen lå i nogle år på kommunens oplagsplads, "hvor jeg selv har set den".

Fru Petersen slutter sit brev med at bekræfte Bastians ønske om, at mindestenen skulle være rejst i Grenå.

"Men her ville man ikke have den, fordi man syntes, den synede for lidt," skriver hun.

6 DUKKER OP I LANGE LANDSGADE

Hvorom alting er, forsvandt stenen fra jordens overflade og blev gravet ned.

I 1962 dukkede den op i forbindelse med et jordelærkloakarbejde i Langelandsgade 18, og 10 år senere, i 1972, blev den stillet op på Neptunvej 4 i Torsted.

I 1976 blev mindestenen udlånt til en udstilling om sport på Horsens Museum, og i 1990 blev den stillet op ved svømmehallen på Langmarksvej.

Her stod den, indtil byggeriet af Forum Horsens gik i gang.

I 2008 overtog Horsens Museum stenen i sin museumsamling, og den blev udstillet på museet i udstillingen "Sportens Verden".

Efter udstillingen blev den op mod et ton tunge sten anbragt i Horsens Museums magasin i Vejle.

Her står den den dag i dag. Og det er ganske vist...

Jenny Kammersgaards mindesten kunne sidst ses af offentligheden i en udstilling på Horsens Museum i 2008. Nu foreslår en læser, at mindestenen skal placeres på havnen, hvor den horsensianske svømmer i forvejen har fået en vej opkaldt efter sig. Men det er ikke helt ligetil... Arkivfoto

det ligger inden for en rimelig økonomi, siger Peter Sørensen.

Han vil nu tage kontakt til museumschef Merete Bøge Pedersen.

Hvis det ikke er inden for de muligheder, vi har, og stenen ikke kan renoveres, kan man måske lave en ny. Den sten blev lavet for at ære Jen-

ny Kammersgaard, og det er også derfor, vi har givet hende et vejnavn. Hvis vi overhovedet kan lave noget i området i respekt for andre lodsejere, vejlov osv., synes jeg, at man skal undersøge det. Det vil jeg snakke med museet om og få en faglig vurdering af, siger Peter Sørensen.